

HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Akademický rok 2022/2023

Jméno studenta: Bc. Aleš Zeman
Studijní obor/zaměření: Ekonomická a regionální geografie
Téma diplomové práce: Global Happiness Index versus COVID-19: Změnil COVID vnímání štěstí v různých makroregionech světa?

Hodnotitel – oponent: RNDr. David Vogt, Ph.D.

Kritéria hodnocení: (1 nejlepší, 4 nejhorší, N-nelze hodnotit)

	1	2	3	4	N
A) Definování cílů práce	☐	☒	☐	☐	☐
B) Metodický postup vypracování práce	☐	☒	☐	☐	☐
C) Teoretický základ práce (rešeršní část)	☒	☐	☐	☐	☐
D) Členění práce (do kapitol, podkapitol, odstavců)	☒	☐	☐	☐	☐
E) Jazykové zpracování práce (skladba vět, gramatika)	☒	☐	☐	☐	☐
F) Formální zpracování práce	☐	☒	☐	☐	☐
G) Přesnost formulací a práce s odborným jazykem	☐	☒	☐	☐	☐
H) Práce s odbornou literaturou (normy, citace)	☐	☐	☒	☐	☐
I) Práce se zahraniční literaturou, úroveň souhrnu v cizím jazyce	☐	☒	☐	☐	☐
J) Celkový postup řešení a práce s informacemi	☐	☒	☐	☐	☐
K) Závěry práce a jejich formulace	☒	☐	☐	☐	☐
L) Splnění cílů práce	☐	☒	☐	☐	☐
M) Odborný přínos práce (pro teorii, pro praxi)	☐	☒	☐	☐	☐
N) Přístup autora k řešení problematiky práce	☒	☐	☐	☐	☐
O) Celkový dojem z práce	☐	☒	☐	☐	☐

Navrhuji klasifikovat diplomovou práci klasifikačním stupněm:¹

velmi dobře

Stručné zdůvodnění navrhovaného klasifikačního stupně:²

Předložená diplomová práce se zabývá poměrně zajímavým a aktuálním tématem souvislosti vnímání štěstí a dopadů pandemie nemoci COVID-19. Cíle jsou formulovány celkem jasně, ovšem ne zcela přehledně, když nejprve zazní cíl jeden, načež jsou uvedeny dva, z nichž druhý odpovídá částečně uvedenému výše (zjištění vlivu COVID-19 na vnímání štěstí). Zejména první cíl a první výzkumnou otázku lze považovat za do jisté míry triviální (regionální rozdíly vnímání štěstí, pokles HDP v době pandemie), ačkoli práce poukazuje i v tomto

ohledu na větší složitost problematiky. Zvláštní je, když se formulace cílů v otázce časového a územního vymezení odvolává až na následující metodiku, takže toto předem neprozrazuje. Práce dochází i s použitím statistických metod (Spearmanova korelačního koeficientu, jehož charakteristik však šlo popsat podrobněji) k zajímavým výsledkům (byť ne vždy jsou zřejmě měřeny vhodné ukazatele, viz moje otázka 2), jejichž interpretaci však vnímám jako problematickou. Autor sice sám upozorňuje na nespolehlivost dat za některé méně vyspělé země – zde ale mohl být vnímán také vliv politického režimu (Venezuela či Nikaragua, absence dat např. za Eritreu, která by asi v míře nedemokratičnosti režimu předčila zmíněný Čad apod.), avšak nakonec poměrně nekriticky přijímá souvislost šťastnějších zemí s vyššími relativními počty nálezů i zemřelých apod. 11. kapitola vhodně předkládá i korelogramy za jednotlivé makroregiony, ale v tomto ohledu se nabízí otázka, zda, ve světle nálezů zajímavých meziregionálních rozdílů, neměla být provedena korelační analýza pro jednotlivé proměnné i za jednotlivé makroregiony zvlášť. Pozoruhodný je zejména vývoj v Latinské Americe, kde, soudě podle předložených deskriptivních dat, lze očekávat větší spojitost dopadů pandemie a vnímání štěstí. Otázkou je, zda neměla být korelačně testována také míra nezaměstnanosti, zejména pak nezaměstnanost mladých, které jinak práce částečně pozornost věnuje v deskriptivní a komparativní části. Práce si vybírá k podrobnějšímu posouzení za každý makroregion státy s nejlepšími hodnotami indexu štěstí, v případě Afriky vhodně dva státy vzhledem ke specifčnosti ostrovního Mauriciu. Vzhledem k nedostatku dat za ostatní země i celé makroregiony to nezkrusuje celkový pohled, ale možná bývalo dobré zaměřit se naopak na nejhorší případy (v rámci dostupných dat) a srovnávat jejich společné či rozdílné vlastnosti, byť ty pozitivní autor vhodně shrnuje.

Práce využívá dostatečný počet asi 99 zdrojů, i když ten mírně snižuje uvedení některých datových zdrojů vícekrát za jednotlivé roky či kapitoly. Nechybí ani zdroje zahraniční. Vzhledem k dosud velké aktuálnosti tématu lze snad akceptovat i zdroje mediální či popularizační typu Daily Sabah, BBC, Reuters, National Geographic či Ask About. Diskutabilní je využití prezentace akce Dny geografie pro definici oboru, skript (Pavelka, 2007) nebo publikace Institutu Václava Klause, byť pro „tvrdá“ a snad apolitická data o vývoji nezaměstnanosti v USA, která však zřejmě šlo získat i z primárních zdrojů. Vítám též využití rozhovorů s odborníky, ačkoli je bylo možné konfrontovat s odbornou literaturou. Jako problematické však spatřuji občasně nedodržování citační normy APA 7. Zejména některé články v odborných časopisech jsou citovány s odkazem na odborné elektronické databáze místo časopisu samotného (např. položky v seznamu začínající na: „Kahneman...“, „Tiirinki...“, „Bamgboye...“, „Burki...“, „Lone...“, „Mbunge...“, „Schwalb...“, „Stoecklin...“). Databáze (a také univerzitní knihovna) a způsob vyhledávání literárních pramenů poněkud nezvykle a nadbytečně zmiňuje i samotná Metodika. Místa jsou v odkazech v textu uváděni i u počtu 3 a více chybně všichni autoři. Někdy je zmíněno i křestní jméno (např. Clemens Arvey na s. 12, Ryan Bourne na s. 16). Curtis (2014) je v práci chybně jako „Crutis“ (např. s. 13 a seznam zdrojů), podobně „Mertel“ místo „Martela“ na s. 27. „MPSV (2022)“ na s. 16 odpovídá v seznamu chybná citace začínající na „NZIP“, „Wiking (2019)“ ze s. 27 či 28 vs. rok 2017 v seznamu, „Stocklin et al. 2020“ ze s. 32 vs. „Stoecklin“, „Bamgboye et al. (2001)“ místo 2021 atd. The Economist Intelligence Unit je opakovaně odkazováno jen jako „The Economist Intelligence“, byť zkrácení asi lze připustit (bylo možné vypustit i „The“). Nejde však o „společnost“ (s. 22), nýbrž analytickou divizi stejnojmenného týdeníku. Na začátku kapitoly 5 mohl být i tvrzení o novosti pojmu „Štěstí“ pro ekonomy i odkaz na zdroj, ačkoli jde asi spíše o předzvěst následujících sdělení kapitoly. Aristotelova Etika Nikomachova je na s. 18 i v seznamu zdrojů uvedena pod jménem překladatele Kříže. „Statistics Finland (2023a)“ ze seznamu zdrojů mělo být bez „a“. Poněkud zvláštní je na s. 23 interpretace jinak citovaného Huntingtona na základě článku z Geografických rozhledů, nestandardní pak je opakovaný odkaz na

Metodické poznámky:

¹ Označte výsledek kontroly plagiátorství, který jste zadal/a do Portálu ZČU a odůvodněte níže při odůvodnění klasifikačního stupně.

² Kliknutím na pole vyberte požadovaný kvalifikační stupeň.

³ Stručně zdůvodněte navržený klasifikační stupeň, odůvodnění zpracujte v rozsahu 5 - 10 vět.

⁴ Otázky a připomínky k bližšímu vysvětlení při obhajobě – dvě až tři otázky.

celé tematické číslo tohoto spíše didaktického, byť zde asi jinak vhodného časopisu, místo odkazů na jednotlivé texty („Česká geografická společnost, 2023“ v kap. 8).

Závažnějším nedostatkem jsou odkazy v textu bez ekvivalentní citace v seznamu zdrojů: „Helliwell, Layard, Sachs, De Neve, Aknin & Wang (2021, s. 10)“ ze s. 16 (byť v seznamu je více zpráv s podobným složením autorů z daného týmu, u následujícího „Helliwell et al. (2021)“ pak ale není jasné, zda je myšlen text zmíněný výše, nebo jiný tomu odpovídající v seznamu), „Plzáka (2000 s. 4)“ ze s. 18 (Plzák nesprávně označen jako psycholog místo psychiatra), „Hampl (2009), Novotný (2003) a Polonský (2012)“ ze s. 24., „World Happiness Report (2018)“ ze s. 39 či „World Happiness Report (2020)“ ze s. 54 (byť v seznamu zdrojů jsou podobné materiály), na s. 40 není jasný zdroj informace, že ve Finsku „se vláda nazpět uchylovala k relativně přísným opatřením“, což z odkazovaného obrázku 12 vyplývá jen intuitivně. Poměrně dobře jsou v textu zaváděny zkratky, ovšem v hranatých závorkách i v případě, pokud je neobklopují závorky kulaté.

Po jazykové a terminologické stránce je práce zpracována poměrně kvalitně, avšak vykazuje i dílčí nedostatky. Objevují se drobné jazykové chyby v koncovkách či interpunkci (časté tečky před odkazem na zdroj na konci věty místo za ním) včetně hovorového tvaru („dlouhodobým horizontu“ na s. 16). Objevují se poněkud zvláštní formulace (např. „řídkou hustotu zalidnění“ ze s. 25). Autor často používá nepřeložený termín „per capita“, byť jej jednou vysvětluje. Sporné je označení vnímání štěstí jako „velmi vysoké“ (např. s. 27). Na s. 37 je zvláštní anglicismus „turistický průmysl“, místy jsou zaměněna vhodná slova nebo slovo přebývá („varovaly finské občany ke zvýšené opatrnosti“ na s. 59). Sporné je opakované spojení „na Kostarice“. Geografie zdraví je spíše než „geografickou koncepcí“ (s. 13) suboborem geografie. Na str. 74 a 76 je popsáno „rozpoložení hodnot“ místo „rozložení“.

Práce poněkud nezvykle vkládá tabulky včetně vlastních formou rastrových obrázků s horším rozlišením. Lepší rozlišení (DPI) mohly mít i jiné obrázky včetně vlastních map, jejichž tvorbu jinak vítám. Otázkou je, zda nešlo kartogramy kombinovat ještě s kartodiagramy ukazujícími absolutní hodnoty. Poněkud problematická je u některých kartogramů (zejm. obr. 7, 10, 11, 14, 16, 17, 21) volba stejné stupnice pro všechny makroregiony, což sice usnadňuje srovnání mezi mapami (které však v práci nejsou vedle sebe), ale zhoršuje to pohled na variabilitu hodnot souboru zemí v daném makroregionu. Způsob vymezení intervalů (metoda) v práci není moc upřesněn, když se autor na s. 30 omezuje na sdělení: „Jednotlivé stupně vycházejí z minimálních a maximálních hodnot skóre v Global Happiness Index.“ Zjevně je myšlen rozsah hodnot za všechny země napříč makroregiony. U map změny (obr. 8, 11, 15, 18, 22, 25) je vhodně zvolena dvoubarevná, resp. vícebarevná analogická stupnice, ačkoli je z hlediska tematické kartografie diskutabilní volba zelených odstínů pro nárůst, která však zde má své psychologické opodstatnění. V mapách Afriky je nevhodně tzv. nekulatá vzdálenost na grafickém měřítku. V mapách Latinské Ameriky zcela chybí území Francouzské Guyany, naopak nadbytečná je výrazná směrovka. V tiráži map či pod nimi (údaj nemusel být zdvojen) postrádám uvedení zdroje podkladových geodat.

Po faktografické stránce práce působí až na drobné výjimky zdařile. Bohužel obrázek 19 u Mauriciu je ve skutečnosti totožný s obrázkem 12 za Finsko. Do jisté míry však správné údaje poskytuje obrázek 30. U obrázku 19 je také popis chybného grafu poněkud neúplný. U tabulky 1 mohlo být zdůrazněno, že se týká „předcovidového“ období, byť je to asi zřejmé. Na s. 12 se poněkud zmatečně prolíná text zmiňující mutaci koronaviru z roku 2006 či starší s popisem současné pandemie. Z názvu tabulky 6 není zřejmé, že jde o úmrtí na COVID-19, práce vhodně využívá relativní data, např. přepočtená na milion obyvatel, ale v textu to není vždy uváděno, např. na s. 34: „Ke konci roku 2021 bylo v evropské zemi průměrně zaznamenáno okolo 138 tisíc případů potvrzených nálezů, přičemž 1,6 % obyvatel regionu tuto nákazu nepřežilo.“ Na str. 44 jsou mezi problémy Afriky uvedeny „pandemie infekčních nemocí“, což šlo specifikovat. Tamtéž je zvláštní, byť na

Metodické poznámky:

¹ Označte výsledek kontroly plagiátorství, který jste zadal/a do Portálu ZČU a odůvodněte níže při odůvodnění klasifikačního stupně.

² Kliknutím na pole vyberte požadovaný kvalifikační stupeň.

³ Stručně zdůvodněte navržený klasifikační stupeň, odůvodnění zpracujte v rozsahu 5 - 10 vět.

⁴ Otázky a připomínky k bližšímu vysvětlení při obhajobě – dvě až tři otázky.

základě rozhovoru s expertkou, zmínka buddhistů z Indie na Mauriciu, ačkoli by neměli být opomíjeni zejména mnohem více zde i v Indii zastoupení hinduisté. Zavádějící je označení „v čínské metropoli Wu-chan“ (s. 6 a 12) nebo „Pobřeží slonoviny, největší ekonomika západní Afriky“ na s. 58. Místy je poněkud matoucí kombinace popisu změny mezi roky 2019-2021 a meziročně mezi 2020 a 2021. Např. na s. 51 je pak ale zřejmě chyba, když zazní: „Mezi lety 2019-2021 došlo v zemích Subsaharské Afriky k průměrnému růstu HDP na obyvatele o 5,39 %“, což je poněkud v rozporu s následujícím tvrzením: „V prostoru celého makroregionu pak činil růst HDP per capita jen 1,91 %“, které by implikovalo výraznější růst v covidové době, možná však jde o součet. Na s. 63 chybí mezi zeměmi Latinské Ameriky s nejvyššími relativními „počty nálezů“ zmínka Panamy. Sporné je na str. 15 zařazení Ománu mezi státy „chudé“ a Kuby mezi „bohaté“. Na s. 81 zmíněné „spojnice trendů“ jsou spíše „regresní křivky“, ačkoli u Spearmanova koeficientu by nemusely být lineární. Místo úmrtnosti by zřejmě mělo být hovořeno o „smrtnosti“, jsou-li údaje vztaženy k počtu nakažených. U Kostariky bývalo dobré doplnit tabulku s daty za změny v cestovním ruchu, jaká je u Finska či Mauriciu. Při práci s HDP není upřesněno, zda jde o hodnoty nominální nebo v paritě kupní síly.

I přes výše uvedené formální i metodologické výhrady a následující dotazy shledávám práci velice zajímavou. Přínosná je i snaha popsat význam různých životních stylů v jednotlivých regionech a zemích ve vztahu k šíření pandemie i štěstí, ačkoli je nutné se vyvarovat stereotypů. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku 2.

Otázky a připomínky k bližšímu vysvětlení při obhajobě:³

- 1) V práci se několikrát v různém kontextu objevuje pojem „blahobyť“. Jak jej chápete a jaký je jeho vztah ke štěstí?
- 2) Na str. 19 zmiňujete složky indexu štěstí: „HDP per capita, sociální podpora, průměrná délka života, svoboda činit životní rozhodnutí, štedrost a vnímání korupce.“ Není tímto korelace s ukazateli jako HDP, ale i HDI nebo indexem demokracie předem jistá? Neměla být spíše sledována např. souvislost s mírou nezaměstnanosti (zejména dlouhodobé či mládeže)?
- 3) Není statisticky prokázáný vztah indexu štěstí s počty nakažených a úmrtí pouhou náhodou, dokladem větší evidence případů ve vyspělých zemích?
- 4) Počítal jste průměry za jednotlivé makroregiony vážené počtem obyvatel jednotlivých zemí, nebo jako nevážené?

V Plzni, dne 25. května 2023

Podpis hodnotitele

Metodické poznámky:

¹ Označte výsledek kontroly plagiátorství, který jste zadal/a do Portálu ZČU a odůvodněte níže při odůvodnění klasifikačního stupně.

² Kliknutím na pole vyberte požadovaný kvalifikační stupeň.

³ Stručně zdůvodněte navržený klasifikační stupeň, odůvodnění zpracujte v rozsahu 5 - 10 vět.

⁴ Otázky a připomínky k bližšímu vysvětlení při obhajobě – dvě až tři otázky.